

Η απελευθέρωση του χωριού από τους Τούρκους

«Εκτος από τις άλλες φυσικές ανωμαλίες, το έδαφος από Μεταξάδες προς Ράχοβο και το μονοπάτι, κόβουν κάθετα τρεις βαθιές ρεματιές χειμάρρων η μιά σε λίγη απόσταση από τους Μεταξάδες· η άλλη λίγο πριν από το χωριό Δέλινο, πού το μονοπάτι αφήνει αριστερά του· και η τρίτη λίγο πριν από το Ράχοβο. Σ' αυτές πού έχουν πλήθος ελιγμούς και διακλαδώσεις πρέπει κανένας να προσθέσει κι' ένα σωρό άλλες μικρότερες ρεματιές, υψώματα, δασόφυτα, για νάχει μια ιδέα για τα άφθονα προκαλύμματα και τους κρυψώνες πού είχε στη διάθεση του ο εχθρός εναντίον της φάλαγγας, πού σ' αυτά τα κατσάβραχα καμιά ευκολία δεν είχε ν' απλωθεί για μάχη.

Με τέτοιες συνθήκες προχωρούσε για το Ράχοβο, στις εννιά του Οχτώβρη, το μεσημέρι, η τέταρτη Μεραρχία, βαδίζοντας από τις έξη το πρωί, παλεύοντας με τις δυσκολίες του εδάφους, κάτω από τη φοβέρα και την αγωνία ξαφνικής επίθεσης από το αριστερά πλευρό, από μέρους του τούρκικου στρατού, πού μπορούσε να ρθει από τους Λαζαράδες κι' από τη Δεσκάτη, πολεμώντας στο δρόμο και σκορπίζοντας τα εχθρικά τμήματα πού απαντούσε, κυνηγώντας τους φυγάδες, δείχνοντας πρωτοφανή γοργάδα στις κινήσεις της και γράφοντας μια σπουδαία σελίδα ορμής και αντοχής στην ιστορία της Μακεδονικής εκστρατείας».

(Απόσπασμα από το βιβλίο του Σπύρου Μελά "Οι πόλεμοι του 1912-1913).